

Brottmål i den tilltalades frånvaro

Högsta domstolen har i två mål gett vägledning när det gäller förutsättningarna för hovrätten att avgöra brottmål när den tilltalade inte är personligen närvarande vid huvudförhandlingen.

Lagen anger inte de närmare förutsättningarna för att en hovrättsförhandling ska få genomföras utan den tilltalades personliga närvaro. Frågan får prövas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Vid allvarligare brott kan det endast undantagsvis komma i fråga att avgöra målet utan att den tilltalade har varit personligen närvarande. Det gäller i synnerhet om det är aktuellt att ändra domen till den tilltalades nackdel.

Vid bedömningen har skälen för att den tilltalade inte inställer sig betydelse. Om den tilltalades personliga frånvaro kan ses som ett uttryck för ett frivilligt avstående från att delta vid förhandlingen är utrymmet för att genomföra förhandlingen större än om så inte är fallet. Om den tilltalade har avvikit och håller sig undan finns det därför ett större utrymme att pröva målet. Normalt finns det däremot hinder mot det när den tilltalade önskar inställa sig men har laga förfall för sin frånvaro. Laga förfall är dock inte något absolut hinder mot huvudförhandling, i vart fall inte när de förhållanden som grundar laga förfall kan antas vara bestående under längre tid.

Det ena målet gällde en person som av tingsrätten hade friats från ett åtal om våldtäkt. Han delgavs kallelse till hovrättens huvudförhandling genom kungörelsedelgivning men kom inte till huvudförhandlingen. Med hänsyn bl.a. till att den tilltalade har känt till målet i hovrätten men hållit sig undan har det ansetts inte finnas hinder för hovrätten att döma den tilltalade till ett fängelsestraff.

Det andra målet avsåg en person som hade friats från ett åtal om flera fall av grova bedrägerier. Han inställde sig inte till hovrättens huvudförhandling och hade laga förfall för sin frånvaro. Han hördes per telefon från ett sjukhus men deltog i övrigt inte i förhandlingen. Huvudförhandlingen hade tidigare ställts in vid ett flertal tillfällen. Med hänsyn bl.a. till att det inte kunde antas vara möjligt för den tilltalade att inom en överskådlig framtid närvara i rättssalen har det ansetts inte finnas hinder mot att genomföra huvudförhandlingen i hovrätten på detta sätt och att meddela en fällande dom.

Målnr: B 6137-20 och B 6197-20